Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Radikal, politisk veckotidning. *Lösnummer 15 öre*

13 ÅRG. N:r 35

TIDEVARVET

28 SEPT. 1935

Förmånlig sjukförsäkring
jämte
Begravningsförsäkring

- **Sjukpenning**
- **Läkarvårdsersättning**
- **Sjukhusvårdsersättning**
- **Moderskapshjälp**

meddelas av

Stockholms Erkända Sjukkassor

Vad har hänt?

I SVERIGE DRYFTAR MAN bostadshygien, Tegelbackselände, ny donation till björnarnas skydd och rusningen till den akademiska banan.

UTE I EUROPA har en ny fråga dykt upp bredvid den allt överskuggande. Det gäller Memel vars utveckling enligt Hitlers tal vid tyska riksdagens sammanträde i Nürnberg följs med uppmärksamhet och bitterhet av tyska regeringen. Hur trassligt förhållandet mellan Litauen och den tyska minoriteten är framgår av att Litauen ur juridisk synpunkt kan betraktas vara i sin fulla rätt vid handhavandet av Memel — Litauen litar till två utslag av Haagdomstolen — men att icke desto förty den tyska befolkningens rättigheter otvivelaktigt blivit kränkta. Saken blir inte enklare av att Tyskland inte längre tillhör N. F. Ur Hitlers långa tal kan man ta fram två satser, en hoppfull och en hotfull. »Folkförbundet borde ägna sitt intresse åt tillståndet i Memel innan händelserna ta en utveckling som måste beklagas av alla parter.» För en gångs skull är man villig skriva under ett Hitlerord. Men längre fram säger han: »Då allt kommer omkring har ett 65-miljonersfolk rätt att kräva att det icke respekteras mindre än ett 2-miljonersfolks godtycke.» Varför 65 miljoner och 2 miljoner? Och varför vidtar han militära åtgärder vid gränsen innan han ens försökt förhandlingsvägen? Ty naturligtvis har han sett Rysslands skugga dyka upp bakom Litauen?

Han har ju nyss sagt i Nürnberg att Tredje riket icke ämnar »förbruka resultaten av sitt arbete i ett lättfärdigt äventyr».

EFTER SENASTE TIDENS svårhanterliga oro på åtskilliga håll, bland katolikerna, bekännelsekyrkans medlemmar, S. A.-trupperna och partiets radikala element konstaterar Hitler att »tyska folket har funnit den väg till enighet som det under århundraden sökt». Återstår endast judarna som med sin hets hotar de 65 miljonerna såsom Abessinien hotar Italien. En av de tre rikslagar som antogs på partidagen kallas »Lag till skydd för det tyska blodet och den tyska äran» och förbjuder äktenskap och sexuella förbindelser mellan tyskar och judar. För den händelse det tyska blodet ändock skulle börja svalla, förbjuder lagen desslikes judar att anställa tjänstefolk under 45 års ålder. Den andra lagen rör medborgarskapet och uppdelar undersåtarna i två kategorier, varav endast den ena medför fulla politiska rättigheter. Dit kommer man om man »med sitt uppförande visar sig vara villig att i trohet tjäna det tyska riket». I ett stort tal till kvinnorna framhöll Hitler under partidagen att den tyska kvinnan är i allo »ebenbürtig och gleichgestellt». Frågan är hur den ekonomiskt kringskurna och ofria tyska kvinnan skall kunna bevisa sin villighet att i trohet tjäna det tyska riket.

Veckovakten

En plattform i Genève.

Carin Hermelin.

Under denna brännande september hade »Kvinnornas världskommitté mot krig och fascism», den av Gabrielle Duchêne ledda rörelse, som startades vid den stora kvinnokonferensen i Paris förra året, bland många andra organisationer och rörelser sänt ombud till Genève. Först ett ihärdigt kongressarbete under några dagar, då bl. a. en imponerande översikt över »kommitténs» arbete i hela världen lades fram. Sedan ett stort offentligt möte i Salle du Faubourg. Kvällen ägnades två stora frågor: *Kvinnornas ställning inom samhället* och *kvinnornas roll i kampen för freden.* Icke mindre än tio talare från olika länder lade fram sina synpunkter på dessa frågor. Det är för övrigt ett lamt uttryck för den storartade, vältaliga och äkta agitation, som under tre timmars tid utövades inför en fulltalig och entusiastisk publik. Två kända representanter för Fred och Frihet, nämligen Clara Ragaz och Emily Balch voro där, vidare Isabelle Blume, de belgiska arbetarkvinnornas stora namn, Bernadette Cattaneo, för världskommitténs franska arbete, Franciska Plaminkova, den tjeckiska kvinnosakskämpen, en ståtlig mönstring av intensiva och övertygade talare.

Den svenska rörelsen, *Ned med vapnen i alla länder* — A bas les armes, som den heter här — hade också en plats på programmet. Undertecknad hade fått det hedrande uppdraget att inför denna för en gångs skull övervägande schweiziska publik redogöra för de svenska kvinnornas initiativ och arbetsmetoder. Den korta översikten från Amelie Posse-Brázdovás alarmsignal, uppropet till kvinnorna — valarbetet, representantmötet och fram till resolutionen — hela det för Tidevarvets läsare välkända förloppet samt redogörelsen för den bakgrund av en aktiv kvinnoopinion i Sverige, som Ned med Vapnen fått, mottogs med ögonblicklig förståelse. Det var en ganska enastående upplevelse att stå ansikte mot ansikte med denna stora församling av män och kvinnor, till stor del från sådana läger som en främling annars sällan möter här i Genève: arbetare, anställda, husmödrar med sina barn bredvid sig. Det var en allvarlig och mottaglig publik, tydligen ännu icke tröttkörd av för mycket konferenser och möten och tydligen färdig att ta ståndpunkt.

Hela uppläggningen av världskommitténs arbete mot krig och fascism, som av allt att döma omfattades med stor välvilja av publiken, gjorde förutsättningarna för förståelse av den svenska rörelsen så mycket större.

Både kvinnornas världskommitté mot krig och fascism och kvinnorörelsen Ned med vapnen i alla länder ha uppstått spontant ur de djupa ledens egen handlingsvilja och övertygelse. Den första konfrontationen mellan Ned med Vapnen och en stor publik utom Sveriges gränser kvarlämnade ett intryck av rörelsens möjligheter att vinna mark i alla länder.

Genève den 23 sept. 1935.

Carin Hermelin.

Diktatorn och ödet.

Under den vecka som gått sedan den sista översikten skrevs över italiensk-abessinska konflikten ha vi fått lära oss hur oändligt mycket lättare det är att ge order till härar och flottor som stå färdiga med ångan uppe, än att använda hjärnan, tålamodet och statsmannaklokheten. Glatt och banad är den väg som leder till mobilisering. Den ger också ögonblicklig effekt. Det blir alldeles ohyggligt svårt efteråt, och sen måste man ändå en gång börja på nytt att reda upp ett oändligt större trassel med hjälp av hjärnan, tålamodet och klokheten, om det finns något kvar av dessa varor. Men frestelsen att för ögonblicket se bort från detta måste ju vara ohyggligt stor.

Detta är den psykologiska förklaringen till något som egentligen är så vansinnigt att man knappt kan tro det vara sant: två stormakters krigiska arrangemang i Medelhavet: Englands och Italiens. England samlade sina slagskepp, vilka förmodligen bära bombplan på sin rygg och förstärkte sina baser i Medelhavet. Italien spärrade sina hamnar och ställde upp luftvärnskanoner på hustaken i Siciliens kuststäder.

Mussolini förklarade att om folkförbundsproceduren ledde till sanktioner som den ju måste, då han avslog varje medling, så skulle detta betyda krig och ommöblering, som det så vackert heter, av Europas karta. Italien fruktade ingen och intet, kom an! Vad än förliknings-kommissionen hade att bjuda Italien i stället för krig, så skulle han genomföra sitt program i Afrika helt och fullt. Han kunde göra det och ändå kasta miljoner män mot sina gränser. Under tiden drogo sig de abessinska trupperna tillbaka från sina. »Bevara oss för Europa», bådo prästerna i Addis Abbebas tempel.

Detta icke utan skäl, ty femmannakommitténs förslag gick ut på att Europa skulle få genomföra en ekonomisk och civilisatorisk fem-årsplan i Abessinien. Detta land skulle också få lov att avstå vissa områden till Italien mot kompensation av engelska och franska landsträckor. Däremot skulle Abessinien förskonas från militär och politisk kontroll. Det var i alla fall bättre än att bli italiensk koloni, och det lät som om Abessinien skulle resignera, ehuru dess delegat i Genève först måste rapportera ända bort till ekvatorn, innan besked kunde ges.

Mussolinis uppförande under hela konflikten, hans vägran att ens erkänna Nationernas förbund som rätt forum för att behandla denna tvist, hans sätt att göra sig oanträffbar då statsmännen sökte personligt samtal från folkförbundssekretariatet i Genève till palazzo Venezia i Rom — allt gav vid handen att linjerna skulle klarna ungefär samtidigt med Abessiniens himmel: Italien skulle gå till anfall och lämna Folkförbundet. Hela världen frågade sig: men be-

(Forts. å sid. 4.)

Miraklet.

China ger en film som heter Miraklet vid Cherry Street, och nog var den ett mirakel.

Jag fäster mig då inte vid att hjälten går omkring som gengångare under en hel månad i filmen, sådant kan ordnas. Det som är förbluffande är sens moralen i filmen. Dess rätta namn är Skurken, eller The scoundrel. Skurken är en herre som skulle passera ledigt i de flesta lager av samhället som en bland många, varken bättre eller sämre, men filmen dömer honom till helvetet. Endast en kvinnas tårar räddar honom till den barmhärtiga förintelsen eftersom det dock måste bli ett lyckligt slut.

Mr Mallare är en amerikansk bokförläggare, som refuserar alla goda författare men i tur och ordning erövrar, utger och överger alla vackra författarinnor av vilka fyra förekomma i filmen. Man förstår ju inte hur man skulle kunna framgångsrikt sköta ett förlag på det viset och aldrig har man heller trott att det ens i New York förekom så mycken skönhet och kvickhet i vardagslag bland författare. Så miljön verkar inte äkta, men när händer det med en filmatisk miljö för den som är hemma i dess motsvarighet i verkligheten?

Det förbluffande med filmen är att man inte förstår varför just denne herre skulle komma till helvetet. I så fall borde då åtminstone alla författarna komma med och större delen av författarinnorna. När den unga diktarinnan nödvändigt vill överge sin framgångsrike fästman för sin förläggare och denna varnar henne att han snart kommer att tröttna, men hon insisterar och han ger vika så tycker man ju, avtrubbad som man är, att hon egentligen inte har så mycket att förebrå honom när, obevekligt som ödet, nästa författarinna uppträder. Visserligen blir han desperat och ohövlig över tårar och förtvivlan, och visserligen nekar han att rädda den förra fästmannen som hastigt förfallit, men så kan det ju gå till i de bästa kretsar.

När sen filmen går över i mirakelstil, när bokförläggaren utväljes till att tjäna som ett exempel på hur en person med sådan moral får det efter döden, då kan man ju inte annat än dra den slutsatsen att Noel Coward, som spelar hjälten, med hjälp av författare och regissör filmatiserat en gångbar idé. Den nämligen att nu får vi ta till med de eviga straffen igen för att få fram en bättre moral. Det var detta som var Miraklet. *Devinez.*

En ledare.

En gång i somras ägde ett samtal rum mellan Mussolini och professor Pierre Cérésole, ledare av den internationella civiltjänströrelsen. Det var två motsatta världar som möttes. Den ena var representerad av den enväldige diktatorn, krigets och den nationella storhetens man. Den andre var också en ledare, men en ledare för den rörelse som praktiskt utfört tanken om det frivilliga tjänandet folken emellan. Hjälptjänst med hänsyn endast till behovet av hjälp, icke till gränser, nationell storhet eller egen ära.

Samtalet är stenograferat. Det är typiskt för de båda världarnas sätt att se.

Cérésole höll inför Mussolini på att man försvarar fosterlandet bäst genom att angripa misstron mellan folken, och ett sätt var att sammanföra folk ur olika nationer till frivillig hjälptjänst. Han ansåg att Schweiz inte kunde finna något bättre försvar än att använda försvarsmiljonerna till att ta emot och vårda sjuka och fattiga barn från grannländerna i de schweiziska bergstrakterna.

Mussolini ansåg att en fredsperiod på 20—30 år vore bra, men sen behövdes ett krig igen. Han kallade Cérésole utopist förstås och hans idéer omöjliga.

— Vem vill börja? frågade han och svarade själv: ingen. Därpå avskedade han pacifisten och fortsatte att förbereda fälttåget till Abessinien.

Det är så typiskt att Mussolini förklarade att ingen vill börja just då han hade framför sig en av dem som redan för länge sen börjat att förbereda nya former för försvar. Redan år 1920 samlade Cérésole den första lilla internationella skaran som tog sig för att röja och bygga och plantera vid Verdun. Sen dess har han haft 3,000 personer från alla länder, även från Sverige, ute på arbete vid ras och översvämningar i olika trakter av världen, senast i Indien. Lönen har varit mat och logi och glädjen att få arbeta hårt med hacka och spade för en idé. Han har bildat Den internationella civiltjänstföreningen, och hans plan är nu att söka få rätt att värva de civila värnpliktiga i de länder där sådana finnas till sin internationella hjälparmé.

Han kommer nu i början på oktober till Sverige, håller sitt första föredrag i Lund den 2, talar sedan i Malmö, i Gävle, i Ludvika, 2 gånger i Uppsala, den 7 och 8 oktober, i Stockholm den 9 och i Göteborg den 10 oktober. Han hoppas intressera den svenska allmänheten, särskilt ungdomen, för sina idéer, och han har mycket att berätta om de äventyr hans armé varit ute för.

Den som känner Pierre Cérésole har en förhoppning att ungdomen också i honom skall igenkänna en ledare och föregångsman. Jag tror det är *han* av alla nu levande som framförallt borde ha de stora miljonskarorna av ungdom bakom sig.

E. W.

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje **helgfri lördag.**
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå
Inneh.: *Eva Andén.*
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrlandsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik
vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—½10 f.m.
För havandeskapet och dess sjukdomar.
För medellösa kostnadsfritt, för andra mot erläggande av 2 kronor.

Vid dödsfall, rådfråga först
ARVID HOLMS
Begravningsbyrå
S:t Eriksg. 86 (invid S:t Erikspl.) om priser m. m. innan beställning göres.
Tel. 31 88 40 - 30 89 52 ankn. bost.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

TANDKLINIKEN
Södermalmstorg 4 I
Mottagn. vard. 10-1, 5-8, lörd. 10-5.
Annan tid efter överensk. 40 77 10.
Leg. tandl.
Kostnadsfri rådfr. Billig tandvård.

Riksdagshistoriska Utställningen
i Nationalmuséum.
Sista veckan!
hålles öppen t. o. m. sönd. 29 september. Öppen alla vardagar (utom måndagar) 10—4. Söndagar 1—4.
Entré 50 öre.
Onsdagar, torsdagar och lördagar tillkommer entré till Nationalmuseum: 50 öre.

En permanent
som HÅLLER
får Ni m. äkta oljor för 7:—, allt inb., samt OLJECHAMP. med MASSAGE. GARANTI. T. 33 33 31.

Centralbadets damfrisering
rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Förstklassig.

Alimonda-Institutet
40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr korrespondens. Begär prospekt och frågelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hiss)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Uno Oldenburg J:or
Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegångar, skilsmässor, boskiln., äktenskapsförord, bouppteckn., testamenten.

Arméhanddukar 86 cm.
långa, hellinne, fällade, med hängare, nästan outslitliga, passande till såväl köks- som toiletthanddukar, pris endast 6,50 pr duss. Obs.! 3 duss. fraktfritt.
Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Sthlm.

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 „ „ 73 37
GÖTGATAN 52 „ „ 333 90

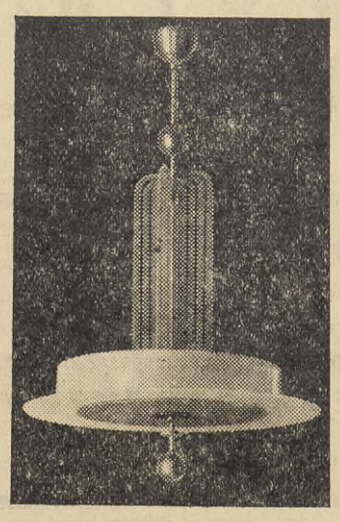

Tidsenlig Elektrisk Belysningsarmatur
Moderna stålrörsmöbler, skyltställ, inredningar etc. för butikslokaler.
Pukebergs Glasbruks omtyckta prydnadsglas, hushållsglas o. belysningsglas.
BÖHLMARKS
STOCKHOLM 4

RES TILL Rönninge Gård,
Frälsningsarméns Pensionat och Vilohem, Rönninge, tel. 19. Rofylld viloort. Bra rum. God husmanskost. Fullt modernt. Moderat pris.
OBS.! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare *Hj. Johanson.*

Torine Torines
Symaskinsreparationer av verkl. fackman. — Beg. Husqvarna, Singer fr. 25 kr., Lilla elektr. billigt.
Absolut billigast, med flerårig garanti.
RAGVALDSTR. 3, v. Hornsg. 24, Tel. 43 32 82, och Klara N. Kyrkog. 29, vid Posten. 21 53 18.

ROSENDAHLS VILOHEM 18
Rönninge
för Klena och Trötta
Högt beläget vid skog.

kvalitets TC Frukt
FRUKTCENTRALEN

Ni köper lätt, Ni köper ett, Ni köper rätt och slätt
"SONETT".
Resegrammofonen med sonor ton och så nätt utförande.
Kr. 70:—, 85:—, o. 100:—.
Gottfr. Johanssons Musikhandel
Västerlånggatan 78, Stockholm.

GULLRINGS HUS
LÖSER EDER BYGGNADSFRÅGA PÅ BÄSTA SÄTT
Låt Er egen smak bli avgörande för villabygget. Meddela oss Edra önskemål angående utformningen av det blivande hemmet. Utan prisförhöjning åtaga vi oss leveranser efter Edra ritningar. Begär vår intressanta och innehållsrika katalog över monteringsfärdiga trähus och sportstugor.
GULLRINGENS TRÄFÖRÄDLING
Kungsgatan 5, Stockholm.
Tel. 21 01 18, 21 23 18.

TIDEVARVET
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm.
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. **Mottagningstid 10—12.**
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. **Postgiro 1544.**
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:25, kvartal kr. 1:75. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
I text 25 öre per millimeter.

Den 28 Sept. 1935.

Flyktingarna.

Vår svenska hjälpkommitté för de landsflyktiga har i det närmaste tömt sina resurser och därför åter vädjat till allmänheten om hjälp. Det är en bevekande vädjan med ett drag av desperation och förtvivlan inför möjligheten att i höst få lägga ner verksamheten »och därmed öppet deklarera den svenska allmänhetens liknöjdhet för de olyckliga vinddrivna främlingarna och deras öde».

Uppropet berättar att det under sin tvåårig existens understött ett 20-tal vetenskapsmän, som i gengäld gjort ett uppskattat arbete i de svenska institutioner där de äro verksamma. Det måste skaffas medel så att denna verksamhet ej behöver avbrytas förr än utkomst kunnat beredas på annat håll åt dessa förtjänta män och deras familjer.

Dessutom erinrar kommittén om våra plikter mot de hundratals landsflyktingar inom våra gränser som icke kunnat få arbete hos oss och som lida nöd. »Deras barn genomleva nu en tragisk barndom i ett land som gör det till en hederssak att intet av dess egna barn skall fara illa.»

»Finns det i vårt fria skonade land tro på betydelsen av mänsklig solidaritet, internationell kulturgemenskap, enkel barmhärtighet?» frågar kommittén. Den kan ha anledning ställa frågan, och vi få hoppas att postgironumret 56490 skall ge det rätta svaret.

Förra gången då krigskonjunkturen fyllde så många svenska fickor med pengar, gavs det ju i alla fall rundhänt åt hjälpaktionerna i de hungrande nederlagsländerna. Det är om möjligt något ännu mera patetiskt i det öde som innan krigsflyktingarna ännu kommit till ro nu tvungit tusentals människor ut ur Tyskland, utan att det är fråga om krigets force majeure. Nu är det den vedervärdiga och fantastiska doktrinen att djävulen inkarnerats i den judiska rasen, som drivit nya skaror på flykt ur Tyskland utan att de kunnat finna någon varaktig stad eller något arbete. Flyktingfrågan har heller icke som man kunnat hoppas blivit rationellt ordnad vid Nationernas förbund i år. Endast en studiekommission tillsattes för ändamålet, men den ger ju icke bröd.

Det är mycket annat än brödfrågan som måste ordnas, framför allt frågan om pass, om rätt för dessa människor att få finnas utan att jagas från land till land och leva i ångest för den dag då uppehållstillståndet löper ut. Den kan dock inte enskilda personer göra så mycket åt. Men vad man alltid kan göra är att ge de olyckliga ett finansiellt handtag efter förmåga. Gör vi inte det så är det ju bara en gradskillnad mellan vårt uppförande och Hitlers.

Slut på tålamodet.

År 1914 fyllde arbetarrörelsen och kvinnorna sina fosterländska plikter, var och en i sina länder och hjälpte därmed de styrande att hålla kriget gående åt krigsprofitörerna i fyra år. Det lönar sig inte att diskutera efteråt hur de borde ha valt, ställda mellan olika solidaritetsplikter. Huvudsaken är hur de välja nu.

Det som borde ha skett efter kriget var att vi alla och målmedvetet satt igång med att organisera en väldig antikrigsrörelse. Men det skedde inte, av många skäl. Somliga orkade inte, andra trodde att det under inga förhållanden mer skulle bli krig, andra att det under alla förhållanden skulle bli krig mycket snart, somliga dessutom önskade ett krig för att göra om frederna i Versailles, St. Germain och Trianon.

Så fick då politiken gå sin ban tills den följdriktigt ledde fram till den nuvarande situationen mättad av krigshot. Då vaknade vi upp och började mönstra våra resurser. Även nu förelåg valet mellan olika plikter, åtminstone var det skenbart så, tvekan fanns kvar, de olika åsikterna om sättet att komma åt kriget, om nödvändigheten av lojalitet mot det egna försvaret. Strejktanken kom upp på olika håll bland fackföreningarna och bland de aktiva kvinnorna. Hur starkt den slog an i vårt land veta alla efter i september. Då tyckte man att 20,000 röster för en resning mot källar- och gasmasksystemet var en storartad siffra, nu tre veckor senare har man klart för sig att 20,000 i alla fall är en liten minoritet som måste bli 200,000 snarast möjligt, eller också få dela minoriteters lott att kämpa på defensiven.

Läget är det att kvinnor och arbetare kunna förlama hela krigsmaskineriet lika lätt som man gör en motor obrukbar genom att skruva bort tändstiftet, bara de besluta sig för en sådan handling. Om de som gå på den linjen äro få och illa samarbetade, då blir bördan tung för dem. De få slita ut sin kraft på alla dem som i den nuvarande situationen inte funnit någon bättre uppgift än att förlama den mot kriget riktade upprorsrörelsen genom att märka ord, ställa snärjande frågor, torna upp svårigheter, konstruera upp orimliga situationer att ställa källarvägrarna inför.

Egentligen är det inte så svårt att svara för den som tänkt genom sin ställning och vet vad den vill. Ingen skall tro att man är tvungen svara på alla frågor nöjaktigt. Det kommer ändå alltid till slut att bli någon som säger: »ja men om man erbjuder er sista platsen i ett skyddsrum innan dörrn stängs vid ett luftanfall, vad gör ni då?» eller något annat lika omöjligt.

Men det är två återkommande huvudfrågor man måste fri sig för så gott man kan. Den ena är: »hur kan ni svara för vad ni gör i paniken vid ett luftanfall?» Det är inom parentes alldeles förvånansvärt hur många kvinnor som deklarerat sin livräddhet sedan vi började i augusti. Ingen vågar säga om våra beväringar: »hur många tror ni kommer att hålla disciplin och stanna i skyttegravarna när det blir allvar?» men massor av civila typer påstå nu nästan med triumf att de vid ett luftanfall inte skulle tänka på annat än att klara sig. De räkna inte med att de stora ögonblicken också kunna skapa en stor okänslighet för det egna ödet. Vi hade bland oss 1 september en finländska som varit med i inbördeskriget och ut från den erfarenheten försäkrade att man *kan* glömma att vara rädd.

Alltså man kan svara: »jag har gått med på att kämpa mot källar- och gasmasksystemet. Jag tror att jag kan hjälpa till att komma åt kriget på den vägen. Jag kommer att gå på den linjen så länge jag har krafter och förnuft kvar. Jag ger gärna alla förklaringar åt dem som fråga för att få veta. Men jag är inte skyldig att svara på alla snärjfrågor eller att lova vad jag gör om jag får en nervchock.

Den andra frågan gäller sanktionerna. Hur kan ni som är pacifister gå med på ekonomiska sanktioner, ni äro ju med om att på det viset framkalla krig.

Då kan man svara det att Sverige från början sagt ifrån att det inte vill vara med om att företaga militära sanktioner. Ekonomiska sanktioner mot en stat som likt Italien inte har i landet mer än en bråkdel av sitt kol- och oljebehov bör ju mycket snart kunna lägga dess krigsmaskineri stilla, eftersom detta endast rör sig med hjälp av kol och olja, att inte tala om deras behov av andra nyckelvaror. Men om man tänkte den fantastiska tanken att Italien använde de brännämnen som det har lagrat till att brassa upp sin krigsmaskin och köra den på de övriga staterna, så kan väl ändå inte detta läggas *dem* till last som vilja med fredliga medel hindra Italien från att rusa åstad? Skall man för att få lov att vara pacifist nödvändigt vara med om att förse Italien med varor till att föra krig med? Om en människa kommer till mig och med hot vill tvinga mig att lämna ut köttkniven ur min kökslåda, därför att han behöver den att slå ihjäl andra folk med, måste jag då som pacifist vara så tillmötesgående att jag lämnar ut den? Och om jag vägrar, och han därför slår ihjäl mig, är jag då en provokatör som faller på mina gärningar? Fråga det tillbaka, så får vi se. Ska vi dra oss undan allting här uppe i Norden? Vem vet hur snart vi komma att skria efter folkförbundets solidariska ingripande mot någon som hotar oss?

Det är emellertid så att det finns bara *ett* svar som duger på alla frågor. Och det är att vi öka vårt antal. När vi fått

VILLA VETTRA FLICKPENSION för huslig utbildning
börjar sin 3 månaders lärorika husmoders-, handarbets- o. vävkurs 15 sept. för bildade flickor. Fackutb. lärarinnor, valfria ämnen, nut. bekv. Bad, tennis, omvårdnad. Beg. prosp. *Elvira Giöbel,* Hammar, Askersund. Tel. Hammar 10.

MANDA BJÖRLINGS kurser på
Stockholms Borgarskola i
Talteknik och Röstvård
med *välläsning* och *muntlig* framställning börja den 8 okt. Anteckning å Borgarskolans expedition, Kungstensgatan 4, 2 tr., kl. 10.30—11 f. m. och 6.30—7 e. m. (ej lördag).

Vävskolan med mönsterritning och heminredning.
Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier. Materiallära med handspinning. Heminredning med planritning och komposition av textilier. *Nybörjarkurser* för hemvävnad, yrkes- och pedagogisk utbildning. Skolhem med billig pension. Tel. 234. *Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.*

Hälsan, viktigast av allt.
Vårda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubbningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.
Tel. 62 54 44. Humlegårdsg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

Kvinnornas revolt.

De voro alla tappra kvinnor.

Ellen Klatt är en svenska som i sin egenskap av tysk krigsänka genomlevt kriget och skrivit sina krigsmemoarer, vilka utgöra ett ganska fruktansvärt dokument om hur kvinnornas lojalitet utnyttjades åren 1914—18. Den har först utkommit på tyska och nu också på svenska. Den inledes av en krigsförklaring till det hatade kriget och en bevekande vädjan till kvinnorna att sammansluta sig för att förhindra ett nytt krig.

Kvinnor i alla land förenen Eder!

Fordra nedrustning! Vägra att låta mannen bli slaktboskap och människoslaktare i en och samma person!

Kvinnan lider dubbelt, ja tusenfalt! På henne lägges allt det tunga, under kriget och efter kriget. Jag vet det, ty jag har haft tillfälle att dela krigskvinnans, krigarhustruns och krigarmoderns lott. Och jag vädjar till alla kvinnor av alla nationer: Förenen Eder!

Upp till kamp mot vilddjuret kriget!

Låt oss alla fatta varandras händer och bilda en oslitbar kedja runt omkring hela jorden. Låt alla skrankor falla och låt detta enda bliva ett öronbedövande fältrop.

Vi få icke, kunna icke låta dem ta våra män och gossar och fördärva deras moral, lemlästa dem och döda dem. Vi äro en makt, en makt att räkna med, om vi sammansluta oss med det målet för ögonen: avrustning! Förbannat vare kriget! Tusen gånger förbannat! Kvinnors lidanden och ångestrop skria mot himlen.

Krig är fasansfullt. Krig är ett helvete som griper alla — från den nyfödde till åldringen — i sina klor. Men ingen, ingen kan lida så fruktansvärt grymt som kvinnan under kriget. Ty hon väntar hela tiden i förlamande ovisshet.

Utan denna kvinnornas insats skulle kriget praktiskt taget varit en omöjlighet. Med hären allena upprätthålles icke något lands hela prestige. Vägra vi att hjälpa till i detta fruktansvärda, vägra vi att göra mannens arbete hemma, att vidmakthålla hela maskineriet, att producera ammunition, att föda barn, som aldrig få skåda sin far, att vara den som alltid är stark och modig och optimistisk — med ett ord: den som upprätthåller andan — då kunna icke krig föras. Ty mannen, soldaten, ensam är icke tillfyllest.

Det är hög tid att vakna upp! *Vi fordra vår rätt!* Vi vägra att låta ett sådant helvete som det som nittonhundrafjorton till nittonhundraaderton härskade på jorden få upprepas. Vi vägra att hjälpa till i detta fasansfulla. Vi fordra nedrustning! Allmän, effektiv nedrustning i alla land. Icke bara på papperet utan i *anda och sanning!*

Det är och måste vara vårt oeftergivliga krav. Vi kvinnor av i dag.

---

upp en verkligt stark opinion då ligger däri svaret på alla frågor.

När upproret mot kriget blivit en massrörelse har det segrat.

Försöker man lyssna efter om där är någon skillnad i tonen mellan protesterna mot kriget nu och 1914, så är det ändå som om det vore en djärvare och fränare ton på många håll. Läs på annat ställe i numret citat ur Ellen Klatts bok »De voro alla tappra kvinnor». Den har kommit ut på tyska och nu också på svenska. Författarinnan slet ut sig som krigsänka under förra kriget för att fylla sin plikt mot sin mans tyska fosterland. Nu ropar hon alla kvinnor upp till samling och revolt. Och i Social-Demokraten härom dagen skrev Maja Björkman: »Kvinnorna ha nu ingen annan väg än att resa sig mot kriget och appellera till sina landsmäns förstånd». Tonen i artikeln ur Tidens Tegn är också farlig nog.

Det vore inte för tidigt om kvinnorna förlorade tålamodet. Må de göra det fort och grundligt. Må de finna sina självfallna bundsförvanter bland männen och segra samman med dem.

Elin Wägner.

Manfolkslogikk.

Ur Tidens Tegn lånar Tidevarvet följande artikel som vi i huvudsak återge. Vi ha icke velat undanhålla läsarna dess gnistrande ilskna norska språk:

Hvorlenge vil vi våge å bruke et uttrykk som »berettiget krig»?

Er det overhodet noe som kan gjøre en krig »berettiget»?

Jo, sier Mussolini, Italias behov for ekspansjon.

Menns logikk begynner å gå kvinners en meget høi gang: »Krig er berettiget fordi vi har for mange folk. Vi har av den grunn rett til å gå løs på et annet folk — som værsågod har å gi plass for oss.»

Skriket lyder i alle land, høit og dumt og fremdeles: Landene blir avfolket! Fød flere barn! Ettbarnsystem, to-barnsystem, o ve! o fremtid! Fød fler barn! Kvinner! Fød barn, flere barn — flere, mer — krigsmateriell!

For når vi bare har fått flere folk enn landet kan brødfø, får vi »behov for ekspansjon», og da er det ikke »tale om en urettferdig krig».

Da går vi bare inn i et annet land og slår ihjel deres og vårt eget overskudd —

I Verdenskrigen slog vi ihjel 13 — *tretten* — millioner mann — og enda har vi bare hatt arbeidsløshet og elendighet efterpå.

De drepte 13 millioner kostet hver kr. 125,000 pr. stykk — noen andre småutgifter hadde vi visst også — i alt er regningen med et rundt tall 2000 milliarder kroner. Vi har betalt av på den i 16—17 år. Og vi har råd til å begynne igjen?

Øiensynlig.

Fedrene som kjempet i Verdenskrigen, tillater at deres sønner blir sendt ut i en ny krig.

Kom med dem!

Vi skal slå dem ihjel. Vi skal gassforgifte dem. Vi skal sprenge av dem armer og ben, øine, ører og alle andre lemmer.

Drepe dem. Lemleste dem. I fullt berettiget krig.

Helter.

Og alle som kan lappes sammen, dem skal vi sende tilbake til kvinnene. De skal pleie dem. Være tålmodige, ømme, trøstende, kjærlige.

Heltinner.

Kvinner, menn er dumme, men dere er enda dummere!

Dere oprettholder krigen. Dere føder barn. Dere opdrar disse barna til å tro alle disse tilvante, naive ordene om »helter» og »ære» og »dø for fedrelandet» og »plikt» og hvad vi nå er blitt tutet ørene fulle av. Dere jubler og kaster blomster til mennene når de marsjerer avsted til krigen. Dere er »lotter». Dere går i ammunisjonsfabrikker og ersatz-fabrikker. Dere tar mennenes arbeid under krigen, og muliggjør en fortsettelse av den. Dere lapper sammen krigsofrene, trøster dem, pleier dem — »vi kjenner vår plikt i krigen», sier dere.

Vi har ingen plikt i krigen.

Med fare for å ryste alle mine medsøstre i de tilvante begreper om »kvinnelighet» og lignende zirater, og bli påklistret hårdhet og unatur og andre etiketter, gjentar jeg: Vi har ingen plikt til å pleie krigssårede menn. La dem greie det selv — våger de å kaste en krig over oss, får de ta følgene selv. Hver den av oss som utfører det ringeste krigsarbeid oprettholder og muliggjør krigen. Hver den av oss som ikke klart og tydelig tar streikerens holdning overfor krigen, — på alle områder — er skyld i at krigen kan fortsette i verden.

Er ikke mannen i stand til å forstå, får kvinnen lære ham det. Med alle midler.

Motto: Hver kvinne har som plikt å holde en mann tilbake fra krigen.

Vi skal jo være i flertall i verden?

Mimi Sverdrup Lunden.

SÖRMLANDS LÄNSFÖRBUND AV SVENSKA KVINNORS VÄNSTERFÖRBUND ordnar offentligt möte i Flen söndagen den 29 september. Talare bli fröken Marie Lous Mohr, ordförande i norska sektionen för Fred och frihet, som talar om »Vi kvinnor og fredssaken», och doktor Ada Nilsson, som redogör för sin resa till Genève såsom medlem av delegationen från Kvinnornas representantmöte den 1 september.

Ras och politik.

Alltsen Hitler kom till makten har, inte bara i Tyskland, raslära och rashygien blivit aktuella begrepp, som med mer eller mindre sakkännedom ventileras i politiska diskussioner. Ofta nog är det förstås inte så väl beställt med den sakkunskapen. De flesta vet kanske, att den »ariska rasen» är en brun legend, men hur många vet till exempel, att det förhåller sig närapå likadant med den »judiska rasen»? I varje fall är begreppen på detta område i allmänhet så pass dunkla, att populärvetenskaplig upplysning synes i högsta grad av nöden. En dylik upplysningsskrift har nu utkommit på svenska, den heter »Raslära raspolitik reaktion» och är en översättning av den norske läkaren Karl Evangs förra året utgivna bok med samma titel, bearbetad och försedd med en del aktuella tillägg av den svenske översättaren, Ebbe Linde. På det hela taget fyller denna skrift på ett utmärkt sätt sin uppgift.

Boken består av två delar, en sakligt hållen rasbiologisk och en mera politiskt färgad sociologisk. Den förra redogör på ett utomordentligt, objektivt och lättfattligt sätt för vetenskapens senaste rön och uppfattning på nämnda område. Man får reda på det väsentligaste om de nutida rasernas för- och utvecklingshistoria samt om de europeiska raselementens utbredning och egenskaper. Beträffande de olika rasernas karaktärsegenskaper får man klart för sig, hur pass litet som faktiskt vetenskapligt konstaterats och hur mycket vidskepelse som vidlåder den allmänna uppfattningen härvidlag. Miljö, hygieniska, ekonomiska och klimatiska förhållanden spelar en betydligt större roll än man i allmänhet tänkt sig.

Särskilt intressant är kapitlet om den »judiska rasen». I rasbiologiskt hänseende utgör nämligen judarna ingalunda en enhetlig folkgrupp. Det gammaltestamentliga judiska folket var ursprungligen en gren av samma folkstam som araberna, vilken under årtusendenas lopp blandat sig med syriska och kananeiska folkstammar och dessutom upptagit åtskilliga andra element — således ett utpräglat blandningsfolk. Men blott en liten del av vår tids judar är direkta avkomlingar av detta. Under några århundraden omkring början av vår tideräkning bedrev judendomen en livaktig mission runt Medelhavet, och proselyterna räknades som stamfränder — liksom muhammedanismen upptog i folkgemenskapen alla, som övergick till islam. På detta sätt mångdubblades den judiska »stammen» på mindre än ett århundrade. Även senare, ända fram mot slutet av första årtusendet, fortsattes den ortodoxa judiska missionen. Så infördes på 700-talet judendomen som statsreligion i det kasariska riket i nuvarande Sydryssland. Detta blandfolk, som hade en turkisk härskarstam, räknade flera miljoner invånare; från dem härstammar otvivelaktigt största delen av de ryska judarna. Beträffande de västliga Medelhavsländerna så har det konstaterats, att namnen »kartager» och »fenicier» tillika med deras »Moloksreligion» försvinner ur historien samtidigt som man börjar tala om en stark »judisk» bosättning i Spanien och Nord-Afrika. Det synes därför förhålla sig så, att detta i Medelhavsländerna mycket spridda folk omkring början av vår tideräkning utbytte sin religion mot den judiska jahvismen. Detta vore också en plausibel förklaring till de handelsegenskaper, som Västeuropas judar plötsligt lade i dagen — fenicierna var ju antikens handelsfolk under det att de bibliska judarna var åkerbrukare och krigare.

Om man söker underkasta judarna av i dag en rasanalys, så finner man de mest olikartade kombinationer — långskalliga och kortskalliga, resliga och småväxta, ljusa och mörka. De judiska släkterna företer på det hela taget ett starkt främreasiatiskt och alpint inslag, men har i övrigt fått sin prägel av det folk, hos vilket de vistats. I de länder, där befolkningen har ovannämnda rasinslag, kan svårligen någon rasundersökning avgöra, om en person är jude eller ej. Så förhåller det sig till och med i Sydtyskland och Österrike, och ännu mer naturligtvis på Balkanhalvön och i Mindre Asien och Orienten. 15—30 % av alla judar har ljust hår, 40—50 % av de europeiska judarna är blåögda, och den omtalade »judenäsan» — ett främreasiatiskt rasdrag — förefinnes bara hos 15—20 %.

På så lösa grunder vilar således den nazistiska tesen om den »judiska rasen» och dess förskräckande karaktärsegenskaper! Det torde vara skäl att lägga det på minnet i dessa dagar, då judeförföljelserna i Tredje Riket tagit ny fart och nu gått så långt, att inte ens de judiska kyrkogårdarna längre tolereras i grannskapet av de kristna!

Vad som genom seklerna sammanhållit judarna har inte varit den gemensamma rasen utan den gemensamma religionen. Att detta band kunnat bevaras så fast, har i främsta rummet givetvis berott på de förföljelser, för vilka judarna varit utsatta. I tider av tolerans har de visat en tydlig tendens att helt assimilera sig med sina »gästfolk». För den rättrogne zionisten, vilken, inte olikt Hitler, drömmer om en nation grundad på rasen, borde nazismens genombrott egentligen inte vara ovälkommet. Men vetenskapligt sett står de båda på lika osäker grund — det finns varken »rasrena» judar eller tyskar!

Den senare delen av Evangs och Lindes bok behandlar rashygieniska frågor. Utan att förneka det berättigade i sterilisering av sinnesslöa och idioter, varnar den för överskattning av vad dylika åtgärder kan ha för sanerande inflytande på befolkningsstammen och framhåller med talande exempel det groteska godtycke, enligt vilket steriliseringen praktiseras i Tredje Riket. Vidare påpekas faran i att indela befolkningen i »mervärdiga» och »mindervärdiga» element — hur mycket åtgärder i socialt och hygieniskt hänseende återstår inte, innan man kan konstatera, om de nu fysiskt och psykiskt sämre lottade verkligen är bärare av sämre arvsegenskaper!

Tyvärr utmärker sig denna del av boken inte för samma objektivitet som den förra. Utfall i mindre väl valda ordalag mot vår nuvarande samhällsform, mot kristendom och »borgerligt själsliv» utgör inte någon prydnad för en bok, som i övrigt är synnerligen läsvärd och instruktiv. Inte heller tycker man att författarnas gång på gång uttalade hänförelse över Sovjetrysslands hundraprocentiga härlighet riktigt hör till saken. Men glider man över dessa ställen och tar upp meddelade fakta utan att stöta sig på den propagandistiskt tillspetsade formen, då kan man lära sig åtskilligt också av den senare delen.

Jan-Erik Holm.

Karl Evang och *Ebbe Linde:* Raslära raspolitik reaktion. Clartés Förlag. Pris 3:25.

HUSMÖDRAR!

Vid Stockholms stads skolor för

Husligt arbete

anordnas *Demonstrationskurser i ekonomisk matlagning* 4 ggr. vardera 1 gång i veckan. 1 dagkurs (kl. 12—3) börj. 30/9 och en aftonkurs (kl. 6—9) börj. 1/10. Avgiftsfria.

Närmare upplysningar erhållas och anmälningar mottagas å exp., Kungsholmsg. 16, 1 tr., kl. 9—11.30 och 12—4 (lörd. 9—2). Tel. 53 35 57.

Endast i Stockholm mantalsskrivna personer, vilka fyllt minst 18 år, vinna inträde.

Yrkesskoldirektören.

Brave när det gäller cyklar, delar och reparationer

»BRAVE velocipeder ä' BRA VElocipeder»

därom vittna med få undantag de tusentals kunder som under årens lopp köpt sina cyklar hos oss.

För en Braveveloiped är nämligen endast det bästa material och det samvetsgrannaste arbete gott nog. De *nya* cyklar vi saluföra mäta sig också med de förnämsta modern teknik kan framställa. 1 års garanti. De *begagnade* cyklar vi lagerföra i (obs.!) *vår affär* garanteras alla felfria och av högsta kvalitet. Mindre goda cyklar som icke helt eller delvis n dskrotas försäljas på annat håll där vi icke bära ansvaret för deras beskaffenhet. Man kan alltså lita på även en *begagnad* cykel om den är köpt i *vår affär.* ½ års garanti. Nyhet: Alla våra cyklar äro stöldförsäkrade, registrerade och försedda med ordn.-n:r. Billiga priser, kredit kan ordnas.

Brave - Modern cykelverkstad Vallingatan 21 - Tel. 11 95 87

Köper, säljer, byter, uthyr och reparerar cyklar

Nationernas förbund och kvinnornas rättigheter.

Första kommissionen av N. F:s församling har behandlat Montevideoresolutionerna, d. v. s. frågan om gift kvinnas nationalitet och frågan om Lika Rätt eller kvinnornas ställning över huvud taget, som medborgare och arbetare. Efter fem dagars ihärdigt arbete med många dramatiska poänger, enades kommissionen i lördags om en resolution, som anbefaller Lika-rätts-frågan till N. F:s vidare studier och intresse, med ett erkännande av de internationella kvinnoorganisationernas arbete i denna sak. Resolutionen rekommenderar fortsatta undersökningar i frågan från kvinnoorganisationernas sida, och anhåller att resultaten av såväl dessa som av regeringarnas undersökningar i de olika länderna måtte sändas till N. F:s generalsekreterare för vidare studium vid en kommande Assemblée.

Resolutionen uttrycker även en förhoppning att Internationella Arbetsorganisationen måtte undersöka frågan om kvinnornas rättigheter särskilt ur arbetslagstiftningens synpunkt och därvid framförallt beakta de fall, där lagstiftningen åstadkommer inskränkningar i kvinnornas frihet att arbeta.

Med hänsyn till det starka motståndet inom kommissionen från de reaktionära elementens sida, får man nog anse det vunna resultatet såsom ganska märkligt. Men så ha vi kvinnor också haft sådana försvarare av våra rättigheter som Kerstin Hesselgren, Sverige, Alexandra Kollontay, U. S. S. R., Anna Westergaard, Danmark, Johanne Reuty, Norge, samt Chiles och Irlands utmärkta manliga delegater. De ha kämpat som lejon och det skall bli Tidevarvet en glädje att nästa vecka få återkomma med några fylligare kommentarer till frågan.

C. H.

Ada Nilssons tal.

På flera läsares begäran meddelas härmed en svensk översättning av doktor Ada Nilssons tal inför N. F:s rådspresident.

»Under trycket av den hotande världssituationen ha tusentals bland Sveriges kvinnor spontant rest sig mot krigets möjlighet.

Den delegation som ni ser framför er är vald av mer än 20,000 svenska kvinnor och har fått i uppdrag att framlägga till eder denna resolution, som enhälligt antagits.

Vi anhålla att ni, herr president, lägger märke till att vi tro på Nationernas förbund och uppskatta vad det kunnat göra för freden och det internationella samarbetet. Men å andra sidan vilja vi

Giron:r 1544
Tidevarvet började 1935 sin trettonde årgång.

TIDEVARVET

Lördagen den 28 Sept. 1935 — N:r 35

Prenumerera på TIDEVARVET.
Pris till årets slut kr. 2:—

Civilbefolkningen mot civilskyddet.

Upproret mot civilskyddet tar fart i det ena landet efter det andra. Bevekelsegrunderna kunna vara olika, men på *en* punkt stämma alla överens, tycks det, nämligen i att alla ansvariga och invigda, såväl militärer som statliga och civila myndigheter icke ha gått till grunden med problemet, icke lagt korten på bordet och visat hur skyddslös befolkningen nu är eller vad det skulle betyda att söka genomföra ett verkligt luftskydd i fråga om kostnader, ifråga om förvandling av livet.

I Schweiz ha flertalet kantoner genomfört ett passivt motstånd mot förbundsrådets anvisningar om luftskydd, de ha inte ens brytt sig om att svara på förfrågningar om vad de gjort eller ämna göra. Det blir under sådana förhållanden omöjligt att ens genomföra skenet av luftskydd, »och det är ju inte fråga om annat än ett sken», säger Der Aufbau. Tydligen tror varken förbundsrådet eller de militära myndigheterna på möjligheten av ett luftskydd. Annars skulle de förhålla sig på ett helt annat sätt. Men man vill inte erkänna detta, ty därmed skulle ju illusionen om det militära försvaret falla samman som ett korthus...

*

Vi ha redan redogjort för engelska regeringens handbok om gasskydd, som föreslår de lokala myndigheterna olika åtgärder. En del kommunalstyrelser ha redan med överväldigande majoritet beslutat att inte vidtaga några åtgärder med anledning av regeringens förslag. Somliga ha nekat att skicka representanter till den konferens som regeringen ämnar sammankalla för dryftande av åtgärder. I juli hade enligt London Star endast en lokal myndighet auktoriserat spridningen av regeringens broschyr om antigasförberedelser.

Frederick Soddy, professor i kemi vid universitetet i Oxford förklarar att regeringens förslag äro »helt enkelt barnsliga». En känd expert på brandväsendet säger att regeringens förslag i praktiken äro totalt odugliga. »Det är en gest som kommer att skrämma folk utan att ge någon trygghet vid krig.»

Dessutom ha representanterna för 350 fredsorganisationer opponerat mot regeringsförslaget, emedan det skapar farliga föreställningar hos allmänheten både ifråga om krigets oundviklighet och luftskyddets effektivitet: orden kunde varit tagna ur resolutionen från auditoriemötet. Lärarinnornas förening har begärt att regeringen måtte återkalla cirkuläret, bl. a. emedan det uppammar krigsmentalitet och hindrar ansträngningarna att skapa internationellt samförstånd samt uppväcker skadliga moraliska och psykologiska reaktioner hos barnen. Från alla håll ha kommit protester som i något olika ordalag ta avstånd från allt deltagande i förberedelserna till civilskydd.

Däremot har engelska arbetarpartiet, ehuru med tvekan, bekänt sig till civilskyddets nödvändighet.

*

Tidskriften Clarté anser att aktionen mot luftskyddet här i Sverige skulle fått större effekt om kvinnorna i stället för att vägra att tro på och begagna sig av det ofullständiga skyddet, hade krävt att samhället försett alla, men i första hand kvinnor och barn, med tillräckliga skyddsanordningar mot luftkriget. Detta skulle då vara för att »avslöja som svindlare» dem som icke satt civilbefolkningens skydd som den blivande härordningens centrala uppgift. Som svar på detta råd i efterhand vilja vi säga det, att enbart på en politiskt taktisk fint uppstår icke en rörelse av de mått och den karaktär som de svenska kvinnornas uppror mot kriget. Vidare att vi upprepade gånger begärt att staten ordentligt utreder luftskyddsfrågan så att svenska folket kan få fatta ståndpunkt till den i stället för att förberedelserna nu ha en halvt privat, halvt officiell karaktär, så att en överblick är omöjlig. När det gäller avslöja luftskyddet äro vi på samma sida som Clarté.

understryka att det är svårt för oss att bevara vårt förtroende till Nationernas förbund om det skulle visa sig odugligt att i den nuvarande konflikten hålla på sina egna principer.

Det krigssystem som fortsätter att fortfarande upprätthållas av medlemmarna inom Nationernas förbund, bygger mer och mer på kvinnornas medverkan. Systemet kan alltså icke fungera utan kvinnorna. Men kvinnorna kunna icke leva i detta system. Kvinnornas uppror är på väg. Därför kommer systemet att bryta samman.

Nationernas förbund har därför att välja mellan att utrota krigssystemet och sålunda göra världen beboelig för kvinnor och barn eller att ta ansvaret för den oundvikliga undergången.»

SOVJET-UNIONEN
är idag det starkaste bålverket mot krig och fascism!
ALLT om Sovjet-Unionen kan Ni läsa i tidskriften
Sovjetnytt
som utkommer med 2 24-sidiga, rikt illustrerade nr pr månad.
Prenumerationspris: 1,25 pr kvartal.
Prenumerera omedelbart för fjärde kvartalet å närmaste postanstalt!
Red. o. exp. Vasag. 38, Sthlm Tel. 21 35 17.

Blå månen.

Den unge engelsmannen James Hilton daterar sin berömmelses början till detta årtionde. Nu är han best-seller av första klass. På svenska har vi förut fått stifta hans bekantskap genom den korta romanen Adjö, mr Chips!, som Bonniers litterära magasin tryckt av — en utsökt välskriven berättelse om en gammal skolfux. Nyligen har en annan av hans böcker, Blå månen, översatts till vårt språk.

Boken handlar om en högt begåvad Oxford-humanist, som under konsulattjänst i Indien per flygmaskin förs upp några tusen meter över havet till Blå månens dal i Tibets högland, där ett för världen hittills okänt klosterliknande samfund existerar. I klostret härskar den absoluta stillheten. Invånarna lyckas med varje decennium allt mer koppla av all jordisk ävlan och ägnar sig så småningom uteslutande åt något, som kunde kallas fullkomnandet av det humanistiska personlighetsidealet. Fullkomlig lycka och en livslängd av fornbibliska mått blir resultatet av detta abstrakta levnadssätt. Vi får med den spekulativa engelske humanisten allt starkare förnimma tjusningen av den översinnligt tunna, rena luften i Blå månens klostersamfund, då författaren, med ett av de konstgrepp, som står en författare till buds, i detta fall ett något banalt konstgrepp, styr om, att hjälten, som är på väg att absorberas av Blå månen, hasteligen återförs till normalt höjdläge. Bokens lätt melankoliska slutackord lämnar oss i ovisshet om, huruvida Conway är att gratulera till en sådan utgång eller inte.

Blå månen är ett slags filosofisk äventyrsroman. Det vore snobberi att försöka avgöra, huruvida den snarare är att räkna till förströelselitteraturen eller till den »högre» litteraturen. Sedd ur vilkendera av dessa synpunkter som helst, är den bra. Hilton fullföljer förträffligt den förnämliga engelska traditionen från Robinson och Gulliver att genom realistiskt utformade detaljer ge osannolika händelser sannolikhetens sken. Viktigare är, att han förmår omge figurer och situationer med levande atmosfär. Berättelsen vinner dessutom i intresse genom de många intelligenta resonemangen om kulturen och samhället. Hilton hör tydligen till dem, som besväras av effektivitetskravet. Han hämnas litet smått i boken, där han dels är försmädlig mot tidsandan, dels leker med fantasin om dess motsats, det humanistiska högfjällsidealet i Blå månens dal. Om det är ett verkligt ideal, upplyser oss som sagt inte författaren om. Och det är till slut just det lätta vemodet i denna ovisshet, som kommer att dröja i minnet, sedan man glömt både de rimliga och de orimliga enskildheterna i James Hiltons fyndiga historia.

Sten af Geijerstam.

Diktatorn och ödet.

(Forts. fr. sid. 1.)

griper då inte Mussolini vad han håller på att laga till åt sig, åt sitt folk och åt hela världen?

Alla brydde sina hjärnor med Mussolinis gåta. Men i själva verket tog han ju bara konsekvensen till det yttersta av det döende krigssystemet han lever i och som han sökt gjuta nytt liv i under så många år. Han försmådde att gå på dubbellinjen: underhandlingar och krigshot, han valde bara det senare, lika ensidig på sin flygel som pacifisterna på den motsatta.

Intressant var att under hela denna tid meddelade tidningarna nyheter om Italiens stora inköp på alla marknader, även de svenska. De enskilda företagen handlade, om man fick tro tidningarna åtminstone, fritt och oberoende, utan intresse för att deras respektive stater samtidigt gjorde de yttersta ansträngningar att öva press på Italien.

I slutet av förra veckan kommo de första antydningarna om en viss tvekan bakom Italiens strama hållning och dess officiella krigsentusiasm. Mussolini sade visserligen nej till förlikningskommissionens förslag men han framlämnade ett motanbud. Sådant det var, tycktes det snarast som en förolämpning mot Nationernas förbund, enär det förutsatte att förbundet skulle svika alla löften och principer. Men så som Folkförbundet förut blivit ignorerat, var det nu tacksamt att åtminstone bli behandlat på något sätt, även om oförskämt.

Men när det gällde att ta upp kampen i Medelhavet mot England så var Mussolini inte längre fullt så kategorisk. Han förklarade att han ämnade försöka begränsa konflikten, hur utmanad han än var från alla sidor! Italien och England utbytte ömsesidiga försäkringar, att de inte menade så allvarligt med sina åtgärder i Medelhavet.

När detta skrives har förlikningskommissionen överlämnat sin rapport till rådet. Nu gäller det alltså vad som skall ske där. Om rådet enhälligt skulle besluta ett medlingsförslag som Italien förkastar för att gå till krig, då är rådet inte bara berättigat utan även förpliktat att ta till sanktioner. Av deklarationerna under församlingen att döma borde ingen splittring behöva uppträda, men man vet aldrig, när det gäller. Under inga omständigheter får en folkförbundsmedlem börja krig förrän efter tre månader. Men *då* får han det, enligt den nuvarande pakten. Detta medgivande åt kriget står ju i fullkomlig motsats till Kelloggpakten, och man har också försökt täppa till kryphålet, men det har inte blivit av.

Men man behöver nog inte oroa sig för att Mussolini väntar i tre månader för att få föra ett lagligt krig. Dels bryr han sig inte om ifall kriget är lagligt eller ej. Dels vet han nog att så länge till kan man inte utmana ödet.

MÖTESPLATSEN.

I Vänersborg anordnas den 29 sept. ett stort fredsmöte av I. K. F. F., nykterhetsföreningar och arbetarorganisationer. Fru *E. Wærn-Bugge* kommer att tala om »Kvinnorna som fredsmakt».

Du som vill
arbetarrörelsens framgång
Kom med
i studiearbetet

FÖRELÄSNINGAR
i socialism, fackföreningskunskap, tidsstudier, nationalekonomi, svenskt näringsliv, konsthistoria, samaritvård, demokrati och diktatur, navigation
börja under den närmaste tiden.

Prospekt och upplysningar genom:
ABF:s STOCKHOLMSAVDELNING
Vasagatan 38, 1 tr. Tel. 11 50 79, 11 50 97,

HULTAFORS

Fysikalisk - Dietisk - Kuranstalt
Behandling av *reumatiska* åkommor, *nervsjukdomar, mag- och tarmlidanden* samt andra *kroniska* sjukdomar. Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling och massage. *Individuell diet.* Vegetarisk och blandad kost. Helpension. Begär utförligt prospekt. *Moderata priser. Inga drickspengar. Överläkare: D:r E. Garby.* Postadr. Hultafors. Tel. Borås 695, Rävlanda 68, Hultafors 16.
Under samma regim: Nyhyttans Badanst., Järnboås, öpp. hela året, Ekebyholms Badanst., Rimbo, öpp. sommarm., Stockholms Fysik. Kuranstalt.

Föreningen Årsta · Stockholm
Förstklassigt Damhotell
Norrlandsgatan 8—10 (invid Norrmalmstorg), Stockholm.
Ljusa rum med varmt och kallt vatten och telefon.
Gott bord. Vackra, trevliga samlingslokaler.
Telefoner: 20 92 57, 20 92 58, 20 95 54, 20 97 50 || *Telegramadress:* Arstaklubben, Stockholm.
Enkelrum 4.50—6 kr. Dubbelrum 8—10 kr.

NORRKÖPINGS STUVLAGER
KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Bland
tidevarvets
mest anlitade boktryckerier står
Zetterlund & Thelanders
fortfarande bland
de främsta
RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.
SKEPPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B., Stockholm 1935.